

Yves Desmet

Antwerpen, 19 februari 2016

Boekvoorstelling *Gij nu*

Griet

Dames en heren,

Wanneer heb je het als schrijver absoluut gemaakt?

Wanneer lezers u op boekenbeurzen, voorleesavonden, literaire evenementen en leesclubs overstelpen met complimenten, u weten te melden dat lectuur van uw werk hun leven veranderd heeft?

Niet echt.

Is het wanneer uw oplages dergelijke duizelingwekkende hoogtes bereiken dat bestelwagens dienen gehuurd om uw royalties naar de respectieve bankkluisen in fiscaalvriendelijke Europese lilliputterstaten te transporteren?

Geenszins.

Nee, u hebt de absolute top van het de schrijverschap bereikt wanneer u zichzelf in min of meer flatterende pose ziet prijken op de cover van het gewaardeerde weekblad Humo. Dat overkwam Griet Op de Beeck deze week, en het moet meer dan een decennium geleden zijn dat een schrijver die niet zelf een column voor het weekblad schrijft, die eer te beurt is gevallen.

De absolute literaire top heb je bereikt wanneer je bovendien ook een gastoptreden in de column van Herman Brusselmans krijgt. Ik citeer de Gentse literaire god in het diepst van zijn gedachten, Brusselmans dus: “Na een fietstocht zei ik Griet, zullen we even rusten en daar in het helmgras gaan liggen? Zo gezegd, zo gelegen. De sfeer was al meteen broeierig toen Griet met haar beroemde omfloerste ogen mijn kruis fixeerde. Vergis ik mij, zei ze, of zit daar achter die eenvoudige jeansstof een enorme tamp verborgen? Enorm is overdreven, zei ik, maar ik moet niet klagen. En vergis ik mij, of zit daar in die koersbroek van jou een kanjer van een flamoos verborgen? Een kanjer is overdreven, zei ze, maar ik kan er wel een appelsien mee uitpersen.”

Zo gaat dat nog enkele paragrafen door, en mocht u zich afvragen waarom Griet met één boek een oplage haalt waar Herman er twintig voor moet schrijven, dan hoop ik hiermee het raadsel voor u verklaard te hebben.

Gij nu.

Het derde boek, en toch is de schrijfster nog panisch van zenuwen. Blijft ze twijfelen aan zichzelf, komt ze weer met een bang hartje vragen of je het net als de vorige twee wil proeflezen.

Dat doe je, en opnieuw vraag je je af waarom iemand zo kan blijven twijfelen aan een zo evident talent.

Dan mag de vorm deze keer anders zijn: vijftien kortverhalen over evenvele hinkende mensen, de inhoud en de stijl blijven vintage Op de Beeck.

Genadeloos en tegelijk genadig observerend, kijkend naar de plekken waar de meeste van ons graag met een wijde boog omheen lopen. Daar waar leed is, verdriet, spijt, onverwerkte trauma's, angst voor verandering, woede om het noodlot, wanhopig proberen om iets om te keren. En als contrapunt toch altijd de hoop, de wetenschap dat het anders kan, als je maar ergens de moed vindt onder je tapijt te kijken en daar het stof weg te halen.

Niet iedereen heeft de moed om onder het tapijt te kijken, net dat maakt Griet zo'n unieke stem.

Ze heeft een thematiek die in alle mogelijke situaties vertelt hoe de dynamiek van 'homo homini lupus est'. Ja, in deze stad is het gebruikelijk een mondspoelinkje Latijn in je toespraak te verwerken.

Wat mensen mensen kunnen aandoen, met macht, angst, schaamte, seks, het menselijke tekort.

Gij nu.

Mijn goede vriend Tuur Van Wallendael, die ik nog steeds mis, zou, mocht hij niet alreeds gecremeerd zijn, nu zijn vinger in de lucht steken en zeggen:

“Nen daaienkletser is het precies nie?”

Nee, Tuur, dat is het niet. Het is het leven, de mens, in zijn schamelheid, zijn zwakte, en ook zijn sterkte, zijn of haar worsteling met het lot en de situatie waarin hij of zij is terechtgekomen, de soms vruchteloze, soms succesvolle poging met zichzelf in het reine te komen, te leren zichzelf graag te zien.

Dat is ongewoon in een tijdsgewricht dat het toch vooral van stoerdoenerij, cynisme, geschreeuw en heel veel pose moet hebben.

Want we hebben geleerd dat we moeten voldoen aan allerhande mogelijke eisen: de slimste zijn op in de klas, de mooiste in de fotowedstrijd, de lenigste in de turnles, de meest sexy op het bal, de ideaalste moeder van het ideaalste gezin, de meest trouwe soulmate van je partner.

Onze leraars zeggen dat, onze familie, onze ouders, onze vrienden, de volledige weekbladensector, en zelf schreeuwen we ook uit.

Facebook, het medium waarmee we onszelf aan de wereld willen laten zien, bulkt dezer dagen weer van foto's van skivakanties met vrienden en kinderen, hagelwitte schaterlachen naast keukenfoto's waar weer een delicatessen wordt bereid.

De angstpil die 's avonds wordt ingenomen, de burn-out, de angst dat de andere vreemdgaat, je alleen achterlaat, de demon uit het verleden, ik heb al die dingen nog nooit op Facebook gezien, verstopt als ze zijn achter het ideaalbeeld dat we van onszelf op het internet projecteren.

Misschien is dat het grootste drama van deze tijd: we zijn nog nooit zoveel met onszelf bezig geweest, en tegelijk zien we onszelf niet meer graag, omdat we ons ideale ik niet kunnen waarmaken, permanent teleurgesteld en gefrustreerd daarover zijn. We zijn vol van onszelf, maar we zien onszelf niet graag meer, en aan die paradox gaan we kapot.

Gij nu.

Ik heb een theorie. Dat is het volgende: wie honderdduizenden boeken verkoopt, is niet alleen een verschrikkelijk goede en getalenteerde schrijver, maar heeft ook een onontdekte zenuw in de samenleving geraakt: een gevoel, een staat van zijn ontdekt en beschreven waarin velen zich herkennen, velen opeens denken: shit, ik ben dus niet alleen met al dat schijnbaar oeverloos geworstel met dit leven. En shit, het kan blijkbaar nog erger dan bij mij. En driemaal shit, je kan daar ook uit geraken.

Griet is opnieuw afgedaald in de condition humaine – mijn excuses voor die term, het wordt in deze stad niet echt geapprecieerd een mondspeelinkje Frans te gebruiken, maar kom - en ze doet dat opnieuw vol scherp observatievermogen, mededogen, inleving, liefdevolle ironie en emotionele intelligentie.

Dat is, denk ik, wat haar tot de meest succesvolle naoorlogse Vlaamse schrijfster maakt. Maar zelfs nog belangrijker, dat is ook wat haar tot een bijzonder fijne vrouw en een prachtige vriendin maakt.

Proficiat meisje.

Gij nu.

Yves Desmet